

IMPACT OF THE CHEMICAL INDUSTRY ON THE ENVIRONMENT**Mansurov O**

Tashkent Institute of Chemical Technology Yangiyer Branch

Annotation: This thesis covers the main negative impacts of the chemical industry on the environment, the types of harmful substances emitted into the atmosphere, water resources and soil, and their ecological consequences. It also highlights ways to modernize production processes based on environmentally friendly technologies, the importance of reducing waste, recycling and introducing the principles of "green chemistry".

Keywords: chemical industry, waste, ecology, pollution, green technology, recycling.

KIMYO SANOATINING ATROF MUHITGA TA'SIRI**Mansurov O**

Toshkent kimyo texnologiya instituti Yangiyer filiali

Annotatsiya: Ushbu tezisdagi kimyo sanoatining atrof-muhitga ko'rsatadigan asosiy salbiy ta'sirlari, atmosferaga, suv resurslariga va tuproqqa chiqariladigan zararli moddalarning turlari hamda ularning ekologik oqibatlarini yoritilgan. Shuningdek, ishlab chiqarish jarayonlarini ekologik xavfsiz texnologiyalar asosida modernizatsiya qilish yo'llari, chiqindilarni kamaytirish, qayta ishlash va "yashil kimyo" tamoyillarini joriy etishning ahamiyati ko'rsatib o'tiladi.

Kalit so'zlar: kimyo sanoati, chiqindi, ekologiya, ifloslanish, yashil texnologiya, qayta ishlash.

Asosiy qism

Kimyo sanoati zamonaviy iqtisodiyotning ajralmas tarmog'i bo'lib, turli mahsulotlar — o'g'itlar, polimerlar, dori vositalari, yoqilg'i va boshqa moddalarni ishlab chiqaradi. Shu bilan birga, ushbu tarmoq atrof-muhitga eng katta salbiy ta'sir ko'rsatuvchi sohalardan biri hisoblanadi.

Atmosferaga chiqariladigan oltingugurt oksidi (SO_2), azot oksidlari (NO_x), uglerod birikmalari (CO , CO_2) va boshqa gazlar havo sifatini pasaytiradi, kislotali yomg'irlarning hosil bo'lishiga sabab bo'ladi. Natijada o'simliklar quriydi, suv havzalari kislotalanadi va tuproq unumdorligi kamayadi.

Suv resurslarining ifloslanishi esa ko'pincha kimyoviy reaksiya mahsulotlari, yuvuvchi vositalar, og'ir metall tuzlari va organik erituvchilar bilan bog'liq. Bu holat biologik xilma-xillikka zarar yetkazadi hamda inson salomatligiga xavf tug'diradi.

Tuproqning kimyoviy moddalardan zaharlanishi ekinlarning o'sishiga salbiy ta'sir qiladi, oziq-ovqat zanjiri orqali inson organizimiga toksik moddalarning kirib borishiga olib keladi.

So‘nggi yillarda “yashil kimyo” konsepsiyasi asosida ishlab chiqarishni modernizatsiya qilish, chiqindisiz texnologiyalarni joriy etish, chiqindilarni qayta ishlash va uglerod izini kamaytirish yo‘nalishida sezilarli ishlar amalga oshirilmoqda. Shu jumladan, O‘zbekiston kimyo sanoatida ekologik monitoring tizimi takomillashtirilmoqda, chiqindilarni utilizatsiya qilish bo‘yicha yangi korxonalar tashkil etilmoqda.

Kimyo sanoatini ekologik barqaror rivojlantirish uchun quyidagi chora-tadbirlarni amalga oshirish maqsadga muvofiqdir:

- ishlab chiqarish chiqindilarini kamaytiruvchi texnologiyalarni joriy etish;
- atmosfera chiqindilarini filtratsiyalovchi zamonaviy uskunalarni o‘rnatish;
- suvni qayta ishlatish tizimlarini yo‘lga qo‘yish;
- “yashil kimyo” tamoyillarini amaliyotga tatbiq etish;
- ekologik nazorat va qonunchilikni kuchaytirish.

Xulosa

Kimyo sanoati rivojlanishi iqtisodiyot uchun zarur, biroq ekologik xavfsizlikni ta‘minlamasdan bu rivojlanish barqaror bo‘la olmaydi. Shu sababli, sanoat korxonalarida chiqindilarni kamaytirish, resurslarni tejash, qayta ishlash va “yashil” texnologiyalarni keng joriy etish bugungi kunning dolzarb vazifalaridan biridir. Bu nafaqat atrof-muhitni muhofaza qiladi, balki jamiyatning sog‘lom va barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi.

References:

1. Law of the Republic of Uzbekistan "On Environmental Protection". — Tashkent, 2019.
2. Ismoilov A., Qodirov B. Fundamentals of Ecology and Environmental Protection. — Tashkent: Higher Education, 2021.
3. Anastas P.T., Warner J.C. Green Chemistry: Theory and Practice. — Oxford University Press, 2000.
4. Karimov N. Chemical Industry and Environmental Problems. — Tashkent: Science, 2022.